

Olof Palme: Sveriges regeringsförklaring 8 oktober 1982

Talare
Olof Palme
Statsminister

Datum
8 oktober 1982

Plats
Stockholm

Regeringen kommer att fast och bestämt fullfölja neutralitetspolitiken. Denna självständiga politik stödd på ett efter våra förhållanden starkt försvar bidrar till lugnet och stabiliteten i norra Europa. Om krig hotar hjälper den oss att behålla freden. Det svenska territoriet skall skyddas mot kränkningar med alla tillgängliga medel. Förtroendet för vår vilja och förmåga att bevara neutraliteten måste vidmakthållas. Det får varken skapas farhågor eller förväntningar om att Sverige ens under starkt yttre tryck skulle överge sin neutralitetspolitik. Den svenska nationen står enad kring grundlinjerna i utrikespolitiken. Det är en ovärderlig tillgång som måste bevaras. I de nordiska länderna finns inga kärnvapen. Regeringen finner det viktigt att detta läge består. Den eftersträvar överenskommelser som bl. a. gör Norden till en kärnvapenfri zon. Sådana överenskommelser kan lindra spänningarna mellan blocken och minska risken för att länderna utsätts för kärnvapenanfall. Upprustningen fortsätter och ökar. Den slukar en skrämmande stor del av de ekonomiska och tekniska resurser som erfordras för att bekämpa massarbetslöshet och massfattigdom. Regeringen kommer att föra en aktiv fredspolitik som bl. a. syftar till att främja en verklig nedrustning. Våldet härskar i många delar av världen. Folkrätten kränks genom angrepp över gränserna. Överenskommelser om förbud mot tortyr och om skydd av civila bryts medvetet. Beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd åsidosätts. För ett land som Sverige är detta en farlig utveckling. Regeringen kommer att kraftfullt hävda de grundsatser om mellanfolklig samlevnad som finns inskrivna i Förenta nationernas stadgar. Den kommer att verka för en förstärkning av Förenta nationernas möjligheter att undanröja hot mot freden och att ingripa mot fredsbrott. Vi vill visa öppenhet mot omvärlden och vi är beredda till ett omfattande internationellt samarbete. Med våra nordiska grannar vill vi ytterligare utveckla de bestående nära och omfattande förbindelserna. Vi avser att undersöka vad som kan göras för att ytterligare främja det kulturella utbytet och för att genom gemensamma ansträngningar utvinna största möjliga nytta av våra ekonomiska och tekniska

tillgångar. Regeringen avser främja det alleuropeiska samarbetet bl. a. inom den europeiska säkerhetskonferensen och verka för att en politik för avspänning i Europa förs vidare. Ett utbyggt samarbete mellan Europas länder är nödvändigt för att bryta den ekonomiska krisen och nedbringa den skrämmande höga arbetslösheten. Vi vill på grundval av samarbetet i Norden, inom EFTA och vårt frihandelsavtal med EG öka utbytet av erfarenheter och söka överenskommelser till ömsesidigt gagn. I den tredje världen kämpar ännu många folk för att vinna självständighet mot inre och yttre förtryck. De har vårt stöd. I det stora flertalet av u-länderna härskar nöd. De rikare länderna har en förpliktelse att vara med i kampen mot nöden. Vi bör göra det i en anda av solidaritet, men också därför att vi vet att den oro och förtvivlan som nöden och orättvisorna väcker hotar att leda till våld och krig. Nord och syd har ett ömsesidigt intresse att främja ekonomisk utveckling och en mera rättvis världsordning. En generös flyktingpolitik är ett viktigt uttryck för internationell solidaritet omsatt i praktisk handling. Regeringen kommer med kraft att motverka de tendenser till rasism och diskriminering av invandrare som på senare tid gjort sig gällande i det svenska samhället. Regeringen kommer att fullfölja 1982 års försvarsbeslut med den inriktning som vi förordat i samband med detta beslut. En omedelbar analys kommer att göras av JAS-projektets ekonomi. Herr talman! Den nya regeringen övertar regeringsmakten i ett för landet utomordentligt allvarligt läge. Ekonomin har försvagats under flera år, och under 1982 förstärks nedgången. Någon ljusning i konjunkturen synes varken i den inhemska ekonomin eller internationellt. Den internationella ekonomin kännetecknas av en fortsatt och allt djupare ekonomisk kris. Mycket talar för att världsekonomin glidit in i en djupgående och långvarig strukturell kris. Den tar sig uttryck i stagnerande produktion och en ständigt ökande arbetslöshet. Investeringarna minskar och förebådar därmed fortsatt låg tillväxttakt och stigande arbetslöshet. Läget i den svenska ekonomin kännetecknas av grundläggande strukturella obalanser. Vårt varu- och tjänsteutbyte med omvärlden visar fortsatt högt underskott. Underskottet i statens budget fortsätter att öka. Industrisysselsättningen har sedan mitten av 1970-talet minskat med 160 000 personer. Investeringsvolymer har minskat med en tredjedel. Industriproduktionen har utvecklats svagare än i något annat jämförbart land. Den pågående industriella nedgången innebär att själva den bas på vilken vårt välstånd byggts upp urholkas, samtidigt som vår kapacitet att återbetala de stora utlandslån Sverige iklätt sig minskar. Sysselsättningen försämras i snabb takt. Arbetslösheten stiger till nya rekordnivåer och antalet lediga platser sjunker. Likväl har vi ännu inte sett de fulla effekterna av de

senaste årens åtstramnings- och nedskärningspolitik. Vi kommer under betydande tid framöver att på arbetsmarknaden ha kvardröjande effekter av den hittills förda politiken. Att gå vidare på denna väg skulle medföra en fortsatt snabb ökning av arbetslösheten. För att motverka denna skulle myndigheterna tvingas till massiva stödåtgärder för att hålla industrin vid Uv. Sverige skulle i ökande grad få förlita sig på ett med statssubventioner vidmakthållet näringsliv. Sverige som industrination skulle hotas och den ökande utländska skuldsättningen gradvis urholka vårt nationella oberoende. Den ekonomiska politiken måste nu läggas om. Vi måste försöka hejda den nuvarande nedgången och ge den svenska ekonomin vind i seglen. Den ekonomiska politik som regeringen nu förordar har till mål – att mobilisera hela nationen och alla våra resurser i kampen mot arbetslösheten. Av särskild vikt är att begränsa ungdomsarbetslösheten. De allra flesta människor i vårt land torde vara överens om att bland det viktigaste i vårt samhälle är att unga människor kan få ett arbete, att de inte skall behöva känna sig stå vid sidan av samhället. Att skapa balans i vår ekonomi och minska behovet av att låna i utlandet. Ett centralt led i detta arbete är att stärka och utveckla den industriella basen för vår ekonomi. Att de bördor som blir nödvändiga för att trygga sysselsättningen och vårt ekonomiska oberoende får bäras av alla grupper i samhället och fördelas efter bärkraft. Att bekämpa inflationen. De övriga målen för den ekonomiska politiken kan på sikt inte uppnås om vi inte får bukt med de höga prisstegringarna. Herr talman! Riksbanksfullmäktige har i dag på morgonen beslutat skriva ned den svenska kronans värde med 16 %. Denna åtgärd syftar till att skapa förtroende för den svenska kronan och förbättra näringslivets konkurrenskraft både på de internationella marknaderna och på hemmamarknaden. Tillsammans med en offensiv investerings politik ger detta en ordentlig stimulans för den svenska industrin. Devalveringen innebär att företagens kostnadsläge och lönsamhet kraftigt förbättras. Den utslagning av industriell kapacitet och sysselsättning som f. n. pågår skall därmed bromsas upp och förutsättningar skapas för ökad produktion, investeringar och på sikt ökad sysselsättning. För att uppnå dessa syften och för att göra devalveringen fördelningspolitiskt acceptabel kommer bl. a. former av vinstdelning att föreslås, förmögenhetsbeskattning en att skärpas och subventioneringen av aktieägandet att begränsas. Vidare kommer särskilda åtgärder för att skydda utsatta grupper såsom barnfamiljer att övervägas. Devalveringen kommer att övergångsvis höja prisstegringstakten i den svenska ekonomin. Den kommer att leda till en viss sänkning av reallönerna och därmed den privata levnadsstandarden. Detta är en nödvändig förutsättning för att öka

produktionen och sysselsättningen inom industrin och nedbringa vårt underskott gentemot utlandet. Det får ses som en nödvändig uppoffring för att reparera den svenska ekonomin efter utvecklingen under de senaste åren. Försök att kompensera sig för den engångs-anpassning som devalveringen utgör skulle enbart leda till bestående hög inflation och fallande sysselsättning. Regeringen hyser inga tvivel om att det svenska folket är berett till uppoffringar, förutsatt att de ger resultat och att de fördelas rättvist. Nedskrivningen av kronan måste åtföljas av en stram finans- och budgetpolitik. Regeringen avser att genomföra en mycket hård utgiftsprövning i det kommande budgetarbetet. Vissa skatter kommer att behöva höjas. Ett väsentligt led i arbetet med att förbättra statsfinanserna är en neddragning av subventionerna till näringslivet. Genom nedskrivningen av kronan och övriga åtgärder regeringen ämnar vidta skapas förutsättningar för att frigöra oss från subventionspolitiken. Regeringen avser att föreslå ett brett program för ökade investeringar inom främst områdena transporter, byggande, energi och miljövard. Ett särskilt program för reparationer, ombyggnader och tillbyggnader inom det befintliga bostadsbeståndet kommer att utarbetas. Regeringen ämnar satsa på ett bättre utnyttjande av Sveriges egna råvaruresurser. För att skogsindustrin skall kunna få de råvaror den behöver kommer åtgärder att vidtas som åstadkommer ökade skogsavverkningar inom ramen för ett uthålligt och ekonomiskt bärkraftigt skogsbruk. Ett investerings- och utvecklingsprogram för gruv- och mineralindustrin kom mer att utarbetas. Regeringen kommer att medverka till en balanserad tillväxt av den offentliga sektorn. Arbetet med att bygga ut och förbättra omsorgen för barnen och de äldre skall återupptas. För att så snabbt som möjligt hejda ökningen av arbetslösheten avser regeringen att sätta in arbetsmarknadspolitiska åtgärder med hela deras styrka. Särskilda åtgärder genomförs för att motverka den höga ungdoms arbetslösheten. Regeringen vill skapa goda förutsättningar för att kommuner och arbetsmarknadens parter skall kunna medverka aktivt i kampen mot ungdomsarbetslösheten. En central del av regeringens ekonomiska politik är att den övergångsvisa prisstegring som devalveringen medför skall avlösas av en beslutsam kamp mot inflationen. Här ingår att dämpa kostnadsutvecklingen samt att motverka spekulationsekonomin. För att begränsa prisökningarna i samband med devalveringen införs allmänt prisstopp. En ökad kapitalbildning är en grundläggande förutsättning för att på sikt förverkliga en god ekonomisk utveckling och trygga framtidens sysselsättning. En sådan kapitalbildning kan förverkligas endast genom löntagarnas medverkan. Därmed bidrar löntagarna direkt till de nya investeringar som kan säkra sysselsättningen, inkomsterna och

den sociala välfärden i framtiden. Med detta följer att löntagarna genom löntagarfonder bör få inflytande över resursernas användning. Regeringen kommer att inbjuda arbetsmarknadens parter, näringslivet och övriga partier till överläggningar om utformningen av en ökad kapitalbildning under löntagarnas medverkan, samt om den fortsatta inriktningen av den ekonomiska politiken. De små och medelstora företagen utgör en viktig del av det svenska näringslivet. En stor del av den utveckling och förnyelse som är nödvändig i industrin kommer att äga rum i de mindre företagen. Regeringen kommer att lägga fram förslag om insatser för de små och medelstora företagen. Samtidigt som åtgärder vidtas för att stärka och utveckla befintliga industrier krävs målmedvetna insatser för att långsiktigt bredda och utveckla vårt industriella och teknologiska kunnande. För en sådan utveckling är en högtstående teknisk forsknings- och utvecklingsverksamhet en nödvändig förutsättning. Det gäller även grundläggande forskning inom natur- och biovetenskaperna. I ett demokratiskt samhälle är också samhällsvetenskapligt och humanistiskt inriktad forskning av omistligt värde. Det är viktigt att de resurser som avsätts för forskning och utveckling utnyttjas på bästa sätt. En genomtänkt samordning av forskningsresurserna blir därför ett viktigt led i regeringens arbete. En viktig del av arbetet med att minska underskottet i handeln med omvärlden är att minska vårt oljeberoende. Denna uppgift tillsammans med uppgiften att avveckla kärnkraften kommer att ställa stora krav på energipolitiken. Kraftfulla åtgärder måste vidtas snabbt för att skärpa hushållningen med energi och utveckla nya alternativ som ersättning för kärnkraft och olja. I detta arbete har svensk industri en viktig uppgift. Den ekonomiska utvecklingen under de senaste åren har vållat bekymmer även på jordbruksområdet, såväl för vissa jordbrukare, särskilt nyetablerade, som för konsumenterna. En utredning med uppgift att se över de olika leden i vår livsmedelsförsörjning i syfte att forma en övergripande livsmedelspolitik kommer att tillsättas. Den väg ur krisen som denna regering anvisar bygger på övertygelsen att med människor i arbete blir vi starkare. Vi blir än starkare genom människors delaktighet och om arbetet sker i demokratiska former. Regeringen avser att återuppta reformarbetet på arbetsrättens och arbetsmiljöns områden. Arbetsmarknaden sviktar i hela landet. Läget i Norrbotten är dock särskilt allvarligt. Ett utvecklingsprogram för Norrbotten kommer därför att framläggas. Det finns nu inte utrymme för nya kostnadskrävande reformer på det sociala området. Regeringens ansträngningar måste därför i första hand inriktas på att försvara de trygghetsreformer som börjat raseras under de senaste åren. Regeringen kommer därför att framlägga förslag om - att avskaffa de nyligen beslutade karensdagarna i

sjukpenningförsäkringen, - att undanröja försämringen av arbetslöshetsförsäkringen, - att återställa värdesäkringen av pensionerna, - att riva upp beslutet om en försämring av statens bidrag till den kommunala barnomsorgen. Regeringens åtaganden att med kraft bekämpa arbetslösheten, att återställa värdesäkringen av pensionerna och avskaffa karensdagarna hör till de viktigaste åtgärderna också när det gäller att förbättra levnadsvillkoren för de handikappade. En rättvis fördelning kräver att samhället ser till att inte några skall kunna smita från sin del av ansvaret. Regeringen kommer att intensifiera kampen mot den ekonomiska brottsligheten och skattefusket. En särskild kommission tillkallas för att leda detta arbete. Åtgärder för att hejda nedgången i bostadsbyggandet ingår som en del i det investeringsprogram regeringen avser att genomföra. I ett längre perspektiv fordras en mera genomgripande genomlysning av bostadspolitiken eftersom den sociala bostadspolitiken under de senaste åren i viktiga hänseenden urholkats. En viktig uppgift för den nya regeringen blir att även i tider av ekonomisk kris slå vakt om goda sociala och kulturella uppväxtvillkor för barn och ungdomar. För att samordna regeringens insatser för barn och ungdomar kommer en särskild delegation att tillsättas. Regeringen anser det självklart att alla människor måste få kunskaper för att behärska och påverka både de egna levnadsbetingelserna och utvecklingen i samhället. Barn och ungdomar är i skolan för att lära och utvecklas. Kunskap blir allt viktigare ju mer komplicerat samhällsliv och teknik blir. Därför får tillgång till kunskap inte vara ett privilegium för en avgränsad krets. Detta måste vara en utgångspunkt för utbildningspolitiken. Regeringen vill medverka till ett fritt och öppet kulturliv i vilket alla tar del. 1974 års kulturpolitiska beslut ligger därvid till grund. Narkotikamissbruket sprids till allt fler grupper och blir ett allt större problem för såväl enskilda individer som hela samhället. Kraftfulla motåtgärder måste vidtas. Regeringen kommer att tillkalla en särskild kommission för kampen mot narkotikamissbruket. Att värna människans livsmiljö – på arbetsplatsen, i bostaden, i naturen – är en viktig del i regeringens politik. En gift- och kemikommission kommer att tillsättas för att ta itu med de problem som är en följd av den tilltagande användningen av kemikalier. Kraftfulla insatser, såväl nationellt som internationellt, fordras för att bekämpa föroreningen liksom luftföroreningar från industri och trafik. Herr talman! Vårt land befinner sig i en besvärlig situation. De ekonomiska problemen är svåra. Det finns många tecken på en ökande social oro och otrygghet. Vi vet också att framtiden kommer att ställa det svenska folket inför nya problem. Oron i världen slår in också över vårt lands gränser. Kapprustningen påverkar också vår säkerhet. Svårigheter att finna hållbara lösningar på världens problem begränsar

också vår handlingsfrihet. Problemen, oron och osäkerheten kan effektivt mötas bara genom en kraftsamling för att sätta fart på Sverige. Vi måste öka produktionen. Vi måste öka produktiviteten. Vi måste tillsammans arbeta mera för att skapa en bättre framtid. Det finns också goda förutsättningar för politiska och ekonomiska framsteg. För detta borgar den arbetsvilja och de kunskaper som finns i vårt land. För detta borgar den svenska traditionen av strävan efter rättvisa, av ansvar för det gemensamma. Denna regering kommer att ta sitt ansvar i arbetet för att på nytt skapa ekonomisk stabilitet och för att utveckla tryggheten och friheten i det svenska samhället. Vi vet att olika uppfattningar kommer att bryta sig mot varandra och att intresse kommer att stå mot intresse. Så är det och så måste det förbli i en demokrati. Men i dag är det framför allt viktigt att nationen kan samlas kring den gemensamma uppgiften att föra vårt land ur den ekonomiska krisen. Regeringen kommer därför att vinnlägga sig om att inhämta erfarenheter och åsikter från olika grupper i samhället. Vi kommer att göra allt vad som på oss ankommer för att i möjligaste mån sammanjämka olika uppfattningar och överbrygga motsättningar. Herr talman! Den nya regeringen inbjuder till gemensamma ansträngningar för att bygga Sverige starkt igen.

Källa

<div>https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/protokoll/riksdagens-protokoll-1982836_G6096/html/</div>

Taggar

1980-tal, 1982, Man, Politiska tal, Regeringsförklaring, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/olof-palme-sveriges-regeringsforklaring-8-oktober-1982>